

Tiina Elo vihr ym.

Kirjallinen kysymys toimenpiteistä raakkujen suojelemiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Elokuussa 2024 uutisoitiin vakavista ympäristötuhoista Kainuussa Suomussalmen Hukkajoella, jossa metsäkone oli Stora Enson tilaamien metsätöiden yhteydessä ajanut toistuvasti uhanalaisen jokihelmisimpukan eli raakun yli. Tapahtumien seurauksena kuoli välittömästi arviolta yli 3 000 yksilöä murskautumisen tai lietteeseen hautautumisen vuoksi. Hakkuiden ja koneajon pitkän aikavälin vaikutukset Hukkajoen raakkupopulaatioon — ja siten koko lajin tulevaisuuteen — voivat olla merkittäviä. Erityisen huolestuttavaa oli lähes olemattoman suojavyöhykkeen jättäminen joen varteen, mikä uhkaa raakun elinolosuhteita myös tulevaisuudessa.

Tapahtuman jälkeen Metsähallitus muutti ohjeistustaan siten, että raakkuvesistöjen yhteydessä hakkuiden on aina jätettävä vähintään 45 metrin suojavyöhyke. Pelkkä ohjeistus on kuitenkin riittämätön keino suojella vesistöjä. Asiantuntijat ja ympäristöjärjestöt — muun muassa WWF — ovat toistuvasti esittäneet, että lainsäädännössä on turvattava vähintään 50 metrin levyiset suojavyöhykkeet raakkuvesistöjen varsille sekä säädettävä metsäojitukset luvanvaraisiksi. Vesilakiin olisi myös syytä lisätä purojen ja muiden arvokkaiden vesiluontotyyppien suojelu.

Heti Hukkajoen tapauksen tultua ilmi ympäristöministeri Kai Mykkänen puhui julkisuudessa myös esimerkiksi valvonnan tehostamisesta, selvilläolovelvollisuuden täsmentämisestä lakiin ja vahingonkorvausvastuiden korottamisesta ja laajentamisesta keinoina tehostaa raakun suojelua. Konkreettiset toimenpiteet ovat kuitenkin jääneet uupumaan.

Tämä tragedia osoittaa jälleen kerran, että metsäteollisuuden vapaaehtoiisiin vastuullisuussitoumuksiin ei voida nojata ympäristönsuojelun turvaamiseksi. Raakuille aiheutunut tuho tuli ilmi ainoastaan sattumalta, kun raakkuseurantahankkeen tutkijat tarkastivat alueen simpukkakannan tilaa. Hallituksen olisikin syytä tehostaa ympäristörikosten valvontaa sekä niiden ehkäisemistä. Tällä hetkellä kiinnijäämisen ja tuomituksi tulemisen riski sekä seuraamukset ympäristörikoksista ovat niin matalat, että niiden pelotevaikutus jää rajalliseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus on tehnyt ehkäistäkseen Hukkajoen tragedian kaltaiset tuhot tulevaisuudessa,

onko hallitus aikeissa säätää velvoittavia vähimmäisrajoituksia vesistöjen ja hakkuualueiden väliin jäävien suojavyöhykkeiden leveydelle,

Kirjallinen kysymys KK 271/2025 vp

mihin toimiin hallitus on ryhtynyt ympäristöriskosten estämiseksi ja valvonnan tehostamiseksi ja

aikooko hallitus tehdä lainsäädäntömuutoksen, jolla suojeltujen uhanalaisten vesiluontotyyppien soveltamisalaa laajennetaan kattamaan vesiluonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteiden edellyttämät luontotyytit?

Helsingissä 10.9.2025

Tiina Elo vihr
Jenni Pitko vihr